

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. I. Filii nati ex Matrimonio clandestino, inito in gradu prohibito, etiam
ignoranter, sunt illegitimi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

folùm dat licentiam benedicendi. Item, an per hanc suspensionem, à Tridentino impositam, sublata sit excommunicatio lata in Clement. 1. de Privileg. contra Regulares, absque Parochi licentia solemnizantes Matrimonium, patebit ex dicendis Sect. se-

quenti, ubi de pœnis Parochi assententi Matrimonio alieni parochiani; quia, ut patet ex verbis Trident. eadem est ratio assententi & benedictionis, ibi: *Conjungere autem*

SECTIO XI.

DE POENIS MATRIMONII CLANDESTINI

1. **H**Actenus disputavimus de præsentia Parochi ac testium, requisitâ (ubi obligat Concilium Trident.) ad valorem Matrimonii, & de Denuntiationibus Matrimonio præmittendis; ne dicatur, secundùm Sanchez & alios, clandestinum. Superest tandem de pœnis, à jure Matrimonio clandestino constitutis, disputare. Et primò quidem, de pœnis ipsius Matrimonii clandestini. Deinde de pœnis ipsorum contractuum & testium. Denique de pœnis Parochi, vel alterius Sacerdotis assistentis. Hæc est pœna Matrimonii clandestini:

Ecclesiæ, sed conficiam, quòd aliam sibi Matrimonialiter copulasset, nullatenus exco-

verb. Ignoram: Hæc ignorantia sibi non sibi filiis sunt legitimi censendi, aliis non legitimi, ut sup. cod. Referent, ibi: *desperat cum filiis, nec per Ecclesiæ penitentiam, nec parentum ignorantiam excusatur, à pœnâ nem honorum paternorum non pœnâ tenu admittendi.* Ubi Gloss. verb. *Ignoram*, inquit: *Paterna enim ignorantia, vel alterius tantum excusatur filio, si legitime eos. .... hodie vero paterna ignorantia non excusat filios omnia illa solemnitate, sup. de Clandest. desponsatione, Cum subditâ.*

CONCLUSIO I.

Filii nati ex Matrimonio clandestino, inito in gradu prohibito, etiam ignoranter, sunt illegitimi.

Rogas; quæ sit illa solemnitas? Logedict. cap. *Cum inhibito*, & scriptum invenitur de Statutum, ut cum illatrimonia fuerit contrahenda, in Ecclesiâ per Presbyteros subiacere proponantur, competenti termino præputo &c. Porro omittit illa solemnitate, paternam ignorantiam non exculare filios, eod. cap. pressis verbis declarat Innoc. 3. ibi: *si vero hujusmodi clandestina vel interdicta iugia inire presumpserit in gradibus etiam ignoranter, sibi de talibus suscepta, prorsus illegitima censentur, quorum ignorantia nullum habebit effectum.* Et rationem illic subdit: *Cum talia contrahendo, non expertes scientia, vel ipsi contrahentes ignorantie videntur.*

2. **F**ilii geniti ex Matrimonio, verè nullo ob aliquod impedimentum dirimens, contracto tamen publicè in facie Ecclesiæ, quando adfuit bona fides in utroque, vel in altero parente, ignorante impedimentum, sunt legitimi, juxta cap. 14. Qui filii sunt legitimi, sequentis tenoris: *Ex senore literarum vestrarum nobis innotuit, quòd cum G. vidua hæreditatem, quondam R. mariti sui, sibi & pupillo filio suo restitui postularet, pars adversa petitionem ejus nitebatur excludere pro eo, quòd R. maritum ipsius viduæ, de adultério genitum assererat.* Et infra: *Intelligentes, quòd pater prædicti R. matrem ipsius in facie Ecclesiæ ignoram, quòd ipse aliam sibi matrimonialiter copulasset, duxerit in uxorem, & dum ipsa conjux ipsius legitima putaretur, dictum R. suscepit ex eadem: in favorem proli potius declinamus, memoratum R. legitimum reputantes.*

Ubi nota ly *In facie Ecclesiæ*, & ly *Ignoram*. Hinc si pater prædicti R. matrem ipsius duxisset in uxorem non in facie Ecclesiæ, sed clandestinè; aut si quidem in facie

Quæ ratio bene notanda est: nati ex Matrimonio putativo sunt legitimi, juxta dict. cap. *Ex senore*; quia saltem mater parens laborabat ignorantia probabili, & per Matrimonium contractum fuit in facie Ecclesiæ, ut statim vidimus; quæ unquam cessat, quando vel contrahitur sine Parochi & testibus, aut certè omittit denuntiationibus; non enim est probabilis ignorantia, dum omittuntur requisita per Ecclesiam ad assequendam veritatem, sed affectata & indirectè voluntaria; ut explicat d. cap. *Cum inhibito*, ibi: *Vel saltem affectatae ignorantie*

B. O. Sac. Matrimonii

secus si clandestinè contraxerit, aut secundà hoc scientie.

tis videantur. Quid ergo mirum, si Ecclesia nolit hos filios esse legitimos?

Siquidem idem titulus putativus Matrimonii prodest, ut filii censentur legitimi; quia semper parentes, vel alter eorum, dederunt operam rei licitæ, saltem in sua existimatione, quæ probabilis fuit, cum in facie Ecclesiæ contraxerint, ut supponitur; & præsumendum est, ne delictum præsumatur, alias hos non committendos, nisi credidissent, validum esse Matrimonium: Ecclesia enim, quæ innoxios minimè punit, vult hos filios legitimos esse: at cum Matrimonium est clandestinum, sive propter omissionem denuntiationum, sive defectu præsentia eorum, per quos possit Ecclesiæ constare de contracto Matrimonio, parentes culpæ rei extiterunt contrahendo, quare error eorum punitur.

Hinc si aliqui, præmissis denuntiationibus, sine testibus contraherent, existimo filios ex tali Matrimonio putativo genitos, fore illegitimos; nam & illud Matrimonium clandestinum est, juxta Gloss. d. cap. Cum inibitio, verb. Clandestina, in principio: Dicitur clandestinum Matrimonium tribus modis. Uno modo cum non habentur testes, suo cap. prox. ibi: Si Matrimonia ita occultè contrahantur, quòd exinde legitima probatio non appareat, ii, qui ea contrahunt, ab Ecclesiâ non sunt aliquatenus compellendi.

Si dixeris: d. cap. Cum inibitio, non loquitur de omnibus Matrimonii clandestinis; sed tantum de clandestino, quod fit contra tenorem illius Constitutionis, hoc est, quod contrahitur non præmissis denuntiationibus; ut patet ex Gloss. verb. Clandestina, ibi: Tertio dicitur clandestinum, quod fit contra tenorem hujus Constitutionis, videlicet non præmissâ denuntiatione. Undè in textu dicitur: Si quis verò hujusmodi clandestina &c. Ubi Gloss. verb. Clandestina: Scilicet non præmissâ denuntiatione. Ergo non punitur hic, nisi Matrimonium, quod contrahitur non præmissâ denuntiatione. Ergo filii in casu proposito censendi sunt legitimi.

Respondeo neg. hanc Consequentiam: quia tamen non forent illegitimi ex vi hujus Constitutionis; tamen quia sunt ex Matrimonio invalido sunt illegitimi, nisi d. cap. Ex tenore, eis subveniat: non subvenit autem; quia legitimationem non concedit, nisi Matrimonio contracto in facie Ecclesiæ, ut patet ex verbis textûs sup. relatis; illud autem non est in facie Ecclesiæ contractum, quod non potest legitime probari.

Consimiliter non erunt legitimi, estò Matrimonium fuisset contractum coram Parocho & testibus, dummodò ommissa fuerit denuntiatio; quia reverè tale Matrimonium clandestinum est, juxta Gloss. sup. allegatas,

aut saltem interdictum; adeoque deficit probabilis ignorantia impedimenti; cum enim denuntiationes ed tendant, ut impedimenta, si quæ sunt, detegantur, eo ipso, quòd contrahentes Matrimonium, illas culpabiliter omittunt, affectant ignorantiam: cum diligentiam jure præscriptam, ad assequendam veritatem, despiciant.

Et confirmatur (inquit Sanchez lib. 3. disp. 42. n. 6.) quia indubitanter efficacius medium est, ut impedimenta detegantur, publicare Matrimonium contrahendum ter in Ecclesiis, aut in aliis locis publicis, inter Missarum solemnias, quàm contrahere secretò coram Parocho & duplici teste: sed omittentes hoc secundum medium, censentur habere ignorantiam affectatam impedimenti: ergo à fortiori omittentes primum. Hæc ille.

Sed, meo judicio, requiritur præsentia Parochi & testium non ita, ut impedimenta detegantur (ad quam detectionem ordinantur denuntiationes, ut patet ex Trident. sess. 24. de Reform. Matr. c. 1. ibi: Quibus denuntiationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem Matrimonii in facie Ecclesiæ procedatur, ubi Parochus &c.) quàm ut Ecclesiæ possit constare de Matrimonio contracto.

Undè, qui præmissis denuntiationibus, contraheret sine Parocho aut testibus, fortè non censeretur, dicit aliquis, habere ignorantiam affectatam impedimenti.

Deindè quàmvis Concil. Trid. exigat tres denuntiationes, equidem d. cap. Cum inibitio, videtur esse contentum unicâ; undè qui unicam præmiserit, possit videri, non habere ignorantiam affectatam impedimenti. Adeoque si contraxisset coram Parocho & testibus, videretur, quòd filii essent legitimi, juxta d. cap. Ex tenore. Hæc maturè considerentur.

Præterea probat Sanchez hanc sententiam; quia Trid. sess. 24. de Reform. Matr. c. 5. statuit contra scienter contrahentes in gradibus prohibitis, ut separentur, speque dispensationis careant. Et statim subdit, ignoranter contrahentes, si solemnitates requisitas in contrahendo omiserint, nempe denuntiationes, eisdem subijci pœnis.

Hæc sunt verba Tridentini: Si quis intra gradus prohibitos scienter Matrimonium contrahere præsumperit, separetur, & spe dispensationis consequendæ careat &c. Quod si ignoranter id fecerit, siquidem solemnitates requisitas in contrahendo Matrimonio neglexerit, eisdem subijciatur pœnis: non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facile experiatur, cujus salubria præcepta temerè contempserit. Ubi omninò æquiparat, scienter contrahere in gradu prohibito, & ignoranter, ommissa

Probatur;

Confirmatur Sanchez.

8. Denuntiatio ordinatur ad detectionem impedimentorum, ex Trid.

9. Alia probatio prædictæ sententia, ex Trid, Sanchez.

5. Genera ex Mar. just. in materia sua tribus sunt legitimos.

6. Objection.

Objection.

7. Consimiliter ommissa denuntiatio.

denuntiationibus; sed dum parentes consilii impediti, contrahunt Matrimonium, filii indè nati sunt illegitimi; ergo etiam quando ignorantes, si denuntiationes omiserint. Ita Sanchez.

10. *De quo impedimento loquatur Trident.*
Planè sic est, inquit aliquis, quando fuerit impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis, vel cognationis; nam de hoc loquitur Concilium Trident. ut patet ex illis verbis: *Intra gradus prohibitos*, & cap. *Cum inhihitio*, ibi: *In gradus prohibito*.

Centes autem, idem dicendum esse de aliis impedimentis, saltem de his, quæ probari possunt? Multi probabiliter censent: nam, inquit, eadè profus ratio textus militat in quocumque tali impedimento, scilicet: *Non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem &c.* Et: *Cum illi, saliter contrahendo, non expertes scientiæ, vel saltem affectatores ignorantie videantur.* Jam autem ubi ratio, expressa in textu, eadem omninò militat, lex quantumcumque pœnalis & correctoria extendenda est ad illum casum, teste Sanchio sup. n. 4. cum Aliis, quos citat. Inter eos autem Gutierrez Canon. qq. lib. 1. c. 10. n. 3. sic ait:

11. *Ex ratione expressa in lege licet extenso ad casum omisum, ex Gutierrez.*

Ex ratione expressa in lege, vel quacumque alia constitutione, licita est extensio ad casum omisum, ubi eadem ratio concurrat & militat, juxta Gloss. in Clement. 1. verb. *Eligatur*, de Elect. ubi etiam in correctoriis loquitur, cujus sententiam in hoc testatur communem, Jaf. in Authent. *Quas actiones*, n. 22. Cod. de Sacros. Eccles. Decius cap. *At si Clerici*, §. *de adulteriis*, col. 8. n. 10. de Judic. Et sequitur, plures referens, Covar. cap. *Alma mater*, 2. parte relect. §. 4. n. 7. ubi hoc præcipuè procedere affirmat, si constitutio prædicta sit animæ, & saluti spiritali favorabilis, secundum Abbatem & Præpos. in cap. *Ex tenore*, Qui filii sint legitimi. Hæc ille.

Jam autem leges nostræ emanarunt favore animarum, adedque dilatarì debent, cum per dilatationem evitentur animarum pericula, hominesque per unam legem ab indebitè Matrimonio ineundis retrahantur, per alteram autem retrahantur à Matrimonio irritis, quæ passim spe dispensationis obtinendæ contrahebantur: quidni ergo hæc leges extendi debeant ad omnia impedimenta?

12. *Cap. Ex tenore, loquitur de impedimento ligaminis.*

Et sanè dict. cap. *Ex tenore*, non loquitur de impedimento consanguinitatis, sed ligaminis, ut patet ex verbis sup. relatis; & ut censetur filius legitimus, ponderat textus bonam alterius parentis fidem, & Matrimonium contractum esse in facie Ecclesiæ; quasi secus sentiat, ubi esset clandestinum.

Præterea; Tridentinum ductum fuit, ut statim diximus, ne facillè contrahantur Matrimonia irrita, quod quidem in omni impe-

dimento dirimenti procedit: unde grati exempli tantum subiecit, *Intra gradus prohibitos*, gratiæque frequentioris usus; communiter enim ratione alicujus gradus prohibiti, Matrimonia irrita sunt.

Adde; quòd ipsum Tridentinum hinc non obfcurè significet, se loqui de omni impedimento dirimente, subiciens: *Intra gradus prohibitos*, quod postea subiecit: *Intra gradus prohibitos*, cuius ille probabilem ignorantiam tunc facilius cum eo & gratis dispensari potest. Ergo manifestè intelligitur de quocumque impedimento dirimenti.

Tandem (inquit Sanchez sup. n. 7.) si quis velle dicere, incestus crimine actionem illius decreti, quod minime admittitur, ubi est aliud impedimentum, quæ gradus prohibiti; facile impugnetur in verbis, ejusdem decreti: *Idem in magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, sed etiam conjugatus fuerit.* Ubi pondero eandem rationem currere, scienter contrahentes de gradus prohibitis, licet nondum consummationem consummare intenderent, tunc tamen proprie incestus. Hæc ille.

Nihilominus Pontio lib. 5. c. 27. placet, dict. cap. *Cum inhihitio*, non extensio ad quolibet impedimentum, & saltem non habere locum in his impedimentis, quæ probari non possunt, ut in defectu consensu, vel alterius omninò occulti. Cum enim iniquitas gravissima pœna sit illegitimitas proli, officio, cur ad alium casum extendenda sit, ubi expressè de eo tantum agitur impedimento.

Neque obstat, quòd Nonnulli respondent, esse similem casum, eandemque militare rationem. Nam si hoc esset alicujus momenti, innumeræ leges extendendæ essent, quæ extenduntur ad alios casus.

Neque obstat: quòd legibus Pontifici l. 3. tit. 3. p. 4. & l. 2. tit. 15. p. 4. non idem de omnibus aliis impedimentis tractatur. Nam ex legibus civilibus casibus, in materia de Matrimonio nullum tantum argumentum, ut notum est.

Neque obstat etiam; quòd in cap. *Ex tenore*, Qui filii sint legit. cum sero sit de aliis impedimentis, quia alter eorum conjugatus, ut censetur filius legitimus, expendat textus bonam alterius parentis fidem, & Matrimonium publicè contractum esse. Ex eo enim non efficitur, secus locum Pontificem, si esset clandestinum. Sicut enim erat bona fides vel utriusque veritas; quòd autem in facie Ecclesiæ contractum esset, ex abundantia additur.

Eodem modo accipiendum, quòd in Tridentinum sess. 24. c. 5. cum præsumitur statuit adversus omitentes solemnitates, &c.

foro Cano-
nico, ex
Sanchez.
Probatu-
r.

est, denuntiationes, si ignorantur contraxerint in gradibus prohibitis, neque ad alios calus extendit. Unde illa verba: *Si verò solemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod postea subesse cognoscatur*, restringenda sunt ad impedimentum in aliquo gradu prohibito. Sicut & ea, quæ statim subjunguntur, ad impedimentum consanguinitatis tantum pertinent: *In contrahendis Matrimonii vel nulla omnino detur dispensatio, vel raro, idque ex causa & gratis concedatur. In 2. gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes &c.*

Sed & in eo Decreto Trident. c. 5. alia pœna imponitur claudefine, id est, ommissis denuntiationibus, contrahentibus, in gradu tamen prohibito, ut spe dispensationis consequendæ careant, quæ pœna ad alios casus non extenditur. Illis autem non indicatur ablata facultas dispensandi à Pontifice, sed tantum lethaliter peccare, si sine causa dispense, aut difficile dispensari, & ob peculiarem præ ordinaria caulam. Uique adhuc Pontius,

Nec iple solus docet hanc sententiam; sed Alii plures, quos refert Sanchez sup. n. 3. Ne tamen quis existimet, eam esse omnino sequendam, conabimur satisfacere dictis rationibus seu argumentis Pontii, in quantum nondum eis est satisfactum.

In primis ergo quod ait: *Innumerae leges extendendæ essent, quæ non extenduntur ad alios casus*, non valet; quia non sunt innumerae leges, in quibus ratio legis exprimitur; assignet autem aliquis Pontius, in quibus id fit, & consequenter dicendum erit, etiam eas extendi debere ad alios calus, in quibus eadem omnino ratio militat.

Quantum ad leges Partitarum; idem uniuersè idem statunt de omnibus aliis impedimentis, quia intellexerunt jus Canonicum uniuersè de omnibus impedimentis; licet particulariter expresserit impedimentum gradus prohibiti, quia, sicut dictum est, illud erat frequentissimum.

Adeoque nos non argumentamur hic ex legibus civilibus ad Canonicas, quasi leges civiles in hac materia possint corrigere leges Canonicas; sed ex legibus civilibus colligimus, quæ fuerit mens legum Canoniarum, quod nupiam est prohibitum; sed scriptum est cap. I. de Nov. oper. nuntiat. *Quia verò sicut leges non designantur sacros Canones imitari, ita & sacrorum statuta Canonum, Principum constitutionibus adjuvantur.*

Et idem docet Sanchez sup. disp. 47. n. 12. leges, plectentes Matrimonia claudefina, validas esse & servandas, etiam in foro Canonico. Quia, inquit, quamvis iudicium de Matrimonio quoad ejus substan-

tiam sit fori Ecclesiastici, nullibi tamen Principibus sæcularibus adimitur potestas, leges condendi, pœnalque statuendi in eos, qui contra juris ordinem contrahunt Matrimonia.

Et confirmatur; quia quamvis inferior abrogare Superioris legem minimè possit; at potest novis pœnis eam, quò melius seruetur, adjuvare: ergo benè potest Princeps sæcularis condere leges, ad puniendâ Matrimonia claudefina, quæ Ecclesiastica graviter detestatur, puniri que præcipit.

Probatu 2. quia Matrimonium sicut est Sacramentum, ita etiam est contractus civilis; ergo sicut quâ ratione est Sacramentum, pertinet ad forum Ecclesiasticum: ita quâ ratione contractus civilis est, nil prohibet, ut spectet ad forum Principis sæcularis; si non quantum ad substantiam, quia hanc causam ad se potestas Ecclesiastica avocavit; saltem quantum ad potestatem, debitis pœnis plectendi eos, qui Matrimonia contra ordinem juris Canonici contrahendo, pacem Reip. perturbant.

Et confirmatur; quia ad potestatem sæcularem pertinet, custodire pacem ac Reip. tranquillitatem; ergo cum per Matrimonia claudefina maximè hæc pax, ac Reip. tranquillitas perturbetur, potestas sæcularis potest ea debitis pœnis plectere. Atque hæc ratione iustissimè Principes sæculares pœnas decernunt perjuris, usuris, incestis nuptiis, quamvis iudicium horum delictorum pertineat etiam ad Ecclesiasticum tribunal; quia spiritalia sunt.

Neque hoc negat Pontius, sed expressis verbis affirmat sup. n. 14. dicens: Statuta etiam est exheredationis pœna (contra inieuntes Matrimonium sine Parocho & testibus) l. 49. Tauri, quæ pœna non est correctâ per jus Canonicum; potest enim jus civile pœnas adjicere ad exactiorem juris Canonici observationem; sicut & alias etiam pœnas statuit contra Hæreticos, quamvis de illis criminibus agnoscat Ecclesia. Hæc ille.

Itaque leges punientes Matrimonium claudefinum, tanquam jus Canonicum imitantes, iplumque coadjuvantes, admittendæ sunt. Ergo admittendæ leges Partitarum, quæ in casu proposito uniuersè loquuntur, ut Pontius fatetur, de omnibus aliis impedimentis.

Cæterum quod hic Auctor ait sup. attentato cap. *Ex tenore*, satis esse bonam fidem alterius parentis; quod autem in facie Ecclesiæ contractum esset, ex abundanti additum fuisse; dicit quidem, sed non probat; vel si affirmare, probare est, negare; reprobare erit. Nego ergo, illud additum fuisse ex abundanti; cum ex nullo verbo textus colligi possit, magis requiri bonam fidem, quam

Confirmatur.

20. Secunda Probatio.

Confirmatur.

21. Idem docet Pontius.

22. Rejicitur responsio Pontii ad d. c. Ex tenore.

17. Hæc alii dicitur hanc pœnam.

18. Quare leges Partitarum uniuersè loquuntur de omnibus impedimentis.

19. Leges ple-
bitatis Ma-
trimonie
sunt in

19. Leges ple-
bitatis Ma-
trimonie
sunt in

quam contractum fuisse in facie Ecclesie: nam ait Pontifex: *Intelligentes, quod Pater prædicti R. matrem ipsius in facie Ecclesie ignoravit, quod ipse aliam sibi Matrimonio copulasset, duxerit in uxorem &c.*

Probandum ergo manet Pontio ex jure aliquo Canonico vel civili, filium fore legitimum, qui nasceretur ex Matrimonio contracto bonâ fide cum impedimento aliquo dirimente; contracto, inquam, sine testibus, id est, non in facie Ecclesie, sive non eo modo, quo possit de eo Ecclesie legitime constare.

23. Sanè nullum aliud jus potest afferri, præter d. cap. *Ex tenore*; quod tamen, ut patet ex ejus verbis, manifestè loquitur de Matrimonio contracto in facie Ecclesie; & d. cap. *Cum inhibitio*, quod non meminit expressè Matrimonii, contracti in facie Ecclesie; sed neque expressè concedit privilegium legitimationis proli, conceptæ ex Matrimonio, non contracto in facie Ecclesie; sed ad summum tantum statuit, ut proles non sit legitima, quando Matrimonium fuit contractum, non præmissâ denuntiatione.

Ergo quodcumque fuit præmissâ denuntiatione, proles debet censei legitima, negatur Consequentiâ; sed tunc tantum, quando juxta d. cap. *Ex tenore*, Matrimonium fuit contractum in facie Ecclesie; quia qui taliter non contrahit, graviter delinquit contra Ecclesiam; adeoque non est dignus, qui Ecclesie benignitatem faciliè experiatur, cujus salutaria præcepta temerè contempsit, ut audivimus ex Trident. sup. c. 5.

24. Atque hoc cap. eodem modo intelligendum esse, sicuti d. cap. *Cum inhibitio*, libenter admittimus, & idèd, qui illud extendunt ad alios casus, pariter & hoc extendunt ad alios casus: Pontius autem non extendit hoc ad alios casus, quia neque d. cap. *Cum inhibitio*, extendit ad alios casus; sed sicut unum restringit ad gradus prohibitos, pariter & aliud; Sanchez autem sicut unum extendit ad alia impedimenta, itidem & aliud.

Undè juxta ejus principia, illa verba: *Si verò solemnitatibus adhibitis, impedimentum aliquod subesse cognoscatur, non sunt restringenda ad impedimentum in aliquo gradu prohibito. Sicut nec ea, quæ statim subjunguntur, ad impedimentum consanguinitatis tantum pertinent: In contrahendis Matrimonii, vel nulla omnimò dispensatio datur, vel raro, idque ex causa & gratis concedatur.* Et consequenter pœnam, in eo decreto impositam, ut sic contrahentes spe dispensationis consequendæ careant, extendit etiam ad alia impedimenta. Paret ergo ex illo cap. 5. nullum robur accipere sententiam Pontii, imò magis impugnari.

25. Cæterum, in hoc convenit Sanchius cum

Pontio, quòd non extendat d. cap. *Cum inhibitio*, & d. cap. 5. ad ea impedimenta, quæ probari non possunt; ut in defectu consensûs, vel alterius omnimò occulti. Assententiam ego intelligerem, quando nullitatis Matrimonii, non esset tantum consanguinitatis, affinitatis, cognationis, esset tamen ejusmodi, ut illud detegendum præmissâ denuntiatione conferre possent; sed ubi eæ nihil valent ad hoc. Ut si Matrimonium nullum nullum fuisse ex defectu consentium alterius conjugis, vel ex defectu Parochi, communiter talis responsio, nullum titulum haberet, sed esse contra (quo casu Matrimonium non valet, dicit hoc 3. lib. disp. 22. n. 60.) in his casibus proles, suscepta ex eo Matrimonio clandestino putativo, esset legitima, ut vera prior sententia (Pontii) posteriori illi contradicere non videtur. Nihil ratio d. cap. fin. §. *Si quis de clandest. despons.* cum hi contractus possint dici affectatores ignorantia, quod quidem omni diligentia adhibita, non nequibant. Hæc ille de d. cap. *Cum inhibitio*.

Et ibidem n. 7. de d. cap. 5. sic ait. Limitarem tamen prædictum decretum, quatenus ait, ignorantem contrahentes omnium denuntiationibus subijci eisdem pœnis; quando nimirum impedimentum ignorantum est tale, ut præmissâ denuntiatione conferre possint ad illud detegendum. Hæc ille. In hoc ergo puncto hi duo Auctores conveniunt.

Uti etiam in explicatione effectus hujus clausulæ seu pœnæ d. cap. 5. Spe dispensationis consequenda caret. Nam Sanchez d. disp. 45. n. 3. sic ait: sed rogabis, cum sit hoc decretum? Concilium enim expressè test Pontificis dispensationem, quæ ejusque potestatem ligare: quod concilium auctoritate Papæ congregatum, & d. cap. confirmatum, pariter est auctoritatum ipsius Pontificis: par autem in patrem non habet imperium, cap. *Innotuit*, de Elect. l. 1. l. 1. quo, §. *Insemplicitum*, ff. ad Trebell.

Aliqui dicunt; si ex usu, aut consuetudine, aut prudentia constaret, dispensationem in aliquo decreto, vègere in damnum Ecclesie, Concilium posse hoc declarare, & definire, in eo non nisi in tali casu dispensandum esse. Quia ad Concilium spectat res ad fidem & mores spectantes de hinc: & ad definitionem & declarationem factâ, non potest Pontificem ex quacumque causa dispensatione, absque culpa lethali: quàmvis dispensatio aliter concessa valida esset, cum sit in jure humano.

BIBLIOTHECA
SACRAMENTUM
PARISIENSIS
UNIVERSITATIS

27. Et quod peccet lethaliter, probatur; quia Concilium in ea declaratione errare nequit: igitur talis dispensatio est perniciosa Ecclesie, & sobinde culpa lethalis. Sic docent Victoria Opusculo de potestate Papæ n. 10. 11. 12. 13. Corduba lib. 4. Quæstionarii q. 9. Metina 1. 2. q. 97. art. 4.

Quare juxta hanc doctrinam dicendum est, si in hoc casu, in quo Trid. statuit, clam contrahentes in gradibus prohibitis spe dispensationis carere debere, Pontifex absque nova justissima causa emergenti dispenseret, eum mortaliter delinquere: secus ex tali causa.

Quia licet talis dispensatio frequens, sit Ecclesie perniciosa, quando est rara, & ex causa justa, non est talis. Hactenus Sanchez.

28. Peccat itaque Pontifex, non quasi astringatur præcepto Concilii, sed quia in præceptis & constitutionibus suis metitur, atque ad eod. Concilii, quæ vim suam habent ab eodem Pontifice, ad rectam gubernationem Ecclesie ordinatis, pari ratione obligatur, non nisi cautè & prudenter, juxta rei gravitatem & exigentiam, dispensare. Ita Aversa, q. 7. Sect. 3. §. Aliam quoque penam, in fine.

An autem obligetur sub mortali, relinquere videtur sub dubio: nam solum ait: Leviter dispensando peccaret, quàmvis validè. An autem mortaliter, vel solum venialiter, alium silentium. Credo ego, quòd si Pontifex frequentius sic dispenseret, eum peccaturum mortaliter; quia frequens dispensatio est valde perniciosa Ecclesie; rarius autem sic dispensare, dummodò saltem aliqua justa causa subit, quàmvis non extraordinaria, non autem damnare peccati mortalis; quia videtur res parva nec multum perniciosa Ecclesie; quia spes ista tam raræ dispensationis, non videtur multum allicere homines ad contrahendum cum impedimento dirimente; secus si passim dispenseretur ex eadem causa, ex qua alias solet dispensari.

29. Alium effectum hujus clausulæ, seu pœnæ affert Sanchez sup. dicens: Præterea in impetratione dispensationis talis impedimenti, necessariò exprimendum est Matrimonium sic contractum, ne sit subrepticum. Quia eo ipso, quòd Trid. decernit, hos contrahentes spe dispensationis carere debere, constituit hujusmodi Matrimonium impedimentum esse ad dispensationem impetrandam, & consequenter tacitè jubet illud exprimi. Deindè; quia in Decretis Concilii numquam est visus Pontifex dispensare, nisi specialem mentionem faciat. Sic ille.

Ex quo sequitur (inquit Coninck disp. 27. n. 81.) tertius effectus; quòd habens privilegium dispensandi in impedimentis Matrimonii, in hoc casu nihil possit, nisi particularim in privilegio exprimat.

30. Sed quomodò, dicit aliquis, hoc sequitur;

quandoquidè decret. Conc. solum prohibeat dispensationè ex ordinariis causis, ex quibus alioquin posset dispensari? Jam autem, qui haberet privilegium dispensandi, tantum, ut suppono, posset uti illa potestate propter extraordinariam causam, eo nempe casu, quo Pontifex potest uti sua potestate. Itaque effectus ille tertius posset alicui videri dubius.

Sicut & dubium est; an impedimentum tale esse debeat, ut ad illud detegendum denuntiationes præmissæ conferre possint. Licet enim sententia affirmativa Sanchii & Pontii sup. relata probabilis sit; equidè probabilius existimat Coninck sup. n. 77. privilegio legitimationis non gaudere, quicquidè clandestinè contrahunt. Quia, inquit, jura concedentia illud privilegiu, expressè concedunt solis illis, qui in facie Ecclesie contrahunt. Jura illa sunt c. Ex tenore, sup. relatum ibi:

In facie Ecclesie ignoram. & c. 2. eod. ibi: Cum parentes eorum publicè, & sine contradictione Ecclesie inter se contraxisse noscantur. Ubi Gloss. in propositione casus. Nota, inquit, quòd qui in facie Ecclesie publicè contrahunt &c. Et verb. Publicè, ait: Scilicet denuntiatione præmissa in Ecclesia publicè: alia; hodie dicitur clandestina, sup. de Clandest. de spons. Cum inhibitio. Item verb. Sine contradictione: Si quis contrahat non præmissa denuntiatione, vel eà præmissa, contingat Matrimonium ex justa causa interdicti, & non obstante contradictione contrahat, si postea impedimentum probetur, filii, medio tempore nati, illegitimi erunt, & ideo publicè dicitur hie, & sine contradictione, & illud totum habes in illa Constitutione: Cum inhibitio.

Cum ergo hæc jura generaliter loquantur de omni Matr. clan. sine alicujus exceptione; quare volumus nos excipere aliquos casus?

Quia, reponit quispiam ex Sanchio sup. in aliquibus cessat omninò ratio d. cap. Cum inhibitio, cum hi contrahentes non possint dici affectatores ignorantie.

Est, non possint dici, quid tum? quippe jura concedentia privilegium legitimationis, non solum ponderant ignorantiam, ut sup. adhuc notavi, & notat etiam Coninck sup. n. 76. sed etiam publicitatem, ut sic loquar, contractus; eà ergo deficiente, quantumcumque invincibiliter parentes ignorent impedimentum, videtur deficere illud privilegiu, in pœnam peccati, quod committitur clandestinè contrahendo; etiam tunc, quando denuntiatio nihil potest conferre ad detegendum impedimentum; cum enim tales filios legitimi sit privilegium, præjudicans juri, quod alias legitimi hæredes haberent, videtur strictè intelligendum, vel saltem nullo modo extendendum ad eos, qui pœnâ magis, quàm privilegio digni sunt.

Dixi consultò: In pœnam peccati &c. quia si clandestinè contrahatur, non præmissis denun-

Posset videri dubius.

Dubium quare est, an debeat impedimentum posse probari. Coninck;

31. Jura generaliter loquuntur de Matr. clandestino.

32. Ratio quare debeat excipi aliqui casus, non Rejicitur.

Coninck.

33.

O o o o o n u n

Quid si clandestine contrahatur omisa denuntiatione ex dispensatione Coninck.

An illegitimus in casu proposito sit proprius pater

C. 6. Qui filii &c.

34. Communis sententia requirit culpam.

Quid si Matrimonium clandestinum fuerit validum filii erunt legitimi, ex Sanchez & Aversa.

35. Probatur ex c. 2. de Clad. despons.

nuntiationibus, cum debita dispensatione, non videtur hæc pœna habere locum; est etiam sine debita licentia seu illicitè Matrimonium consummaretur ante denuntiationes. Ita Coninck sup. n. 83. Quia pœna supponit culpam; & omnia jura loquuntur de contrahente clandestinè, non autem de consummate contra prohibitionem Ecclesiæ. Hæc ille.

Sed tu Lector adverte, illegitimationem in casu proposito fortè non esse propriè pœnam, sed tantùm negationem alicujus privilegii; nam de per se filii illi sunt illegitimi, quia nati ex fornicatione; potuit autem jus, ad obtinendum privilegium legitimationis, requirere aliquam conditionem, quâ deficiente, etiam sine culpa, nollet concedere istud privilegium.

Sic quippe filii antea concepti ex fornicatione parentum, habiliùm ad contrahendũ, legitimantur per subsequens Matrimonium, ex favore concessio c. Tanta, Qui filii sint legit. Tanta est vis Matrimonii, ut qui antea sunt geniti, post contractũ Matrimonium legitimi habeantur. Si tamen parentes non contrahant, estò abque omni culpa, clarum est, filios manere illegitimos; quia reverà non ponitur, quod illo jure requiritur ad legitimationem.

Interim communis sententia in casu proposito requirit culpam; quia autumat, carentiam istius legitimationis prolium, esse veram pœnam, impositam in odium Matrimonii clandestini, ut sic homines abtineant ab eo, ubi & quando non est justa aliqua causa occultè contrahendi; ut proinde conditio non sit, publicè in facie Ecclesiæ contraxisse; sed non contraxisse clandestinè sine justa causa.

Sed quid si nullum erat impedimentum inter tales contrahentes, atque ad eorum Matrimonium fuerit verè validum, nonne ob omissionem denuntiationum aut etiam testium, ubi non obligat Trident. filii erunt illegitimi? Affirmant Aliqui, sed irracionabiliter; quia id nullo jure probatur; quippe d. cap. Cum inhibitio, expresse & præcisè loquitur, quando Matrimonium fuit verè nullum, ob ignorantum impedimentum, ut patet ex §. Si quis verò, sup. relato, Atque ita docet Sanchez sup. n. 8. cum aliis, à se citatis, quos sequitur Aversa sup. §. Male tamen, estque sententia communis.

Quam præterea probat Sanchez ex c. 2. de Cladest. despons. ibi: Si Matrimonia ita occultè cõtrahantur, quod exinde legitima probatio non appareat, ii qui ea contrahunt, ab Ecclesia non sunt aliquatenus compellendi. Verùm si personæ contrahentium, hoc voluerint publicare, nisi rationalis causa præpediat, ab Ecclesia recipienda sunt & comprobanda, tamquam à principio in Ecclesiæ cõspectu cõtracta: sed si à principio essent in cõspectu Ecclesiæ cõtracta, filii indè nati essent legitimi; ergo & tunc.

Quod autem textus ille intelligendus sit de Matrimonio valido, de quo hic tractamus, docet Gloss. ibi verb. A principio, de temporis cõvalescenti, sup. de Elect. Quid dicitur §. Si autem. Arg. contra sup. de Elect. Dicitur principio valebat quoad Deum, licet non quoad Ecclesiam, sed tunc primò declaratur. Et licet non quoad Ecclesiam, sed nunc pro declarantur.

Si autem à me queritur: an filii legitimi, quando Matrimonium istud erat invalidum apud Deum, propter aliquod impedimentum ignoratum, si postea publicè probeturque ab Ecclesia, eò quod nullum defectum sit impedimentum?

Resolutio hujus quæstionis demerit à bona intelligentia textus cap. Quia. Qui filii sint legit. ubi sic legitur: Item de clandestino Matrimonio, permissis ab Ecclesia approbato, generati sunt, ut legimos iudices filios & hæredes.

Et quidem (inquit Sanchez loc. cit. n. 1.) quando id Matrimonium clandestinum reverà nullum, ob latens impedimentum ignoratum, approbatum fuit ab Ecclesia, ut quædam validum, & postea detectum et impedimentum, convenit inter DD. filios genitos & natos post approbationem Matrimonii, ante impedimenti detectionem esse legitimos: cum tunc cõcessio ratio d. cap. fin. §. Si quis verò, de Cladest. despons. habent eorum parentes tunc legitimam causam ignorandi impedimentum. Et sic Anton. d. cap. Quod nobis, n. 7. & Anchar. n. 6. fateant esse certum. Hæc ille. Et placet.

Quippe jam censetur Matrimonium publicum, si ve publicè in facie Ecclesiæ contractum, approbatione illa supplente, antea defuit; sicuti ergo filii sunt legitimi qui generantur & nascuntur ex Matrimonio putativo à principio publicè in facie Ecclesiæ contracto, ita etiam erunt legitimi filii, qui geniti & nati fuerint ex Matrimonio putativo clandestinè contracto, generatamque & nati post approbationem Ecclesiæ.

Sed quid si solum nati fuerint, & non fuerint ante approbationem Ecclesiæ? Hæc cõsideratur diversitas opinionum. Holtens. Sum. tit. Qui filii sint legitimi, n. 3. sic ait. Item licet cõs, si clam contraxerunt, & impedimentum ignorabant; quia tunc non excluduntur filii, suscepti ex tali Matrimonio, antequam esset per Ecclesiam comprobatum. Patet tamen, quod si nascantur post celebrationem Matrimonii, quàmvis antea concepti fuerint, legitimi erunt. Sic intellige inf. eod. Quod nobis. Hæc ille.

B. O. SACRAMENTUM MATRIMONII

Undè secundùm hanc sententiam sensus istorum verborum : De Matrimonio postmodùm approbato generati, hic est, de Matrimonio generati, postmodùm approbato, quando scilicet filii erant generati, id est, concepti, ex Matrimonio clandestino, & postmodùm approbato, id est, post conceptionem fuit approbatur ante natiuitatem.

Probat autem Hostiensis suam sententiam arg. l. Qui in utero, 26. ff. de Statu hominum, & Inlit. de Ingenuis, §. 1. ubi conceptus non habetur pro nato, nisi in suam favorem. Item arg. cap. 2. Qui filii sint legit. ibi: Ideoque sancimus, ut filii eorum, quos ante divorcium habuerunt, & qui concepti fuerant ante latam sententiam, non minus habeantur legitimi.

Ubi Gloss. verb. Concepti fuerant, inquit: Sic ergo tempus conceptionis spectandum est, cum de commodo alicujus tractatur, ff. de Statu hominum, Paulus, & quoties de commodo alicujus tractatur, pro jam nato habetur, ff. eod. Qui in utero est. Ergo à contrario sensu, quoties de incommodo alicujus tractatur, conceptus pro jam nato non habetur.

Cùm ergo in casu nostro tractetur de incommodo alicujus, scilicet de illegitimatione filii, conceptus ante comprobationem Ecclesiæ, non habetur pro jam nato; ac proinde videtur judicandus legitimus, juxta d. cap. Quod nobis, tanquam natus post comprobationem Ecclesiæ.

Alii tamen (prosequitur Hostiensis sup.) hoc largiùs intelligunt, dicentes, quòd etiam nati ante approbationem, legitimi censentur post approbationem, & facit pro eis favor prolis, & sup. de Clandest. despons. c. 2. inf. eod. Tanta.

Sed contra eos est odium parentum; arg. sup. de Filiis Presbyt. Litteras, & mens & verba Concilii generalis, sup. de Clandest. Despons. Cùm inhibitiõ, §. Si quis verò, & seq. cui isto: addito temperamento, quod dixi. Nec obest Decret. Quod nobis, quia jam responsum est. Nec Decret. Tanta; quia loquitur in filiis susceptis ex concubina. Hæc ille.

Et contra hoc ultimum de concubina, objicit sibi ipsi, dicens: Sed quæ poterit ratio reddi; quòd filii, suscepti & nati ex concubinato, legitimantur per consequens Matrimonium: suscepti verò & nati in Matrimonio clandestino, illegitimi censentur, cum utens Matrimonio castè vivat, 3 r. dist. Nicena: alius verò luxuriosè, & sic plus videtur habere luxuria castitate, contra l. in Authen. de Restit. & ea quæ parit in XI. mens. coll. 4. ibi: Non enim aliquid amplius habebit castitate luxuria, sed subjiciatur quidem & ipsa pœnis?

Respondet Hostiensis: Hoc facit confi-

tutio Ecclesiæ, & diversa consideratio. Prima enim non considerat peccatum vel odium parentum, sed favorem prolis tantum; idè què est tanquam favorabilis dilatanda. Secunda verò considerat peccatum & odium parentum, & non favorem prolis; & idè restringenda & strictè interpretanda. Prima etiam à jure civili juvatur, ff. de Concubinis, l. 1. & licet utrique peccet mortaliter; tamen magis scandalizatur, & magis contemni videtur Ecclesia in casu ultimo, quàm in primo; & idè delinquentes districtius vult punire: puniuntur autem magis parentes in filios, quàm etiam in seiplos, ff. Quod met. caus. Isti quidem; & idè etiam in filios punit ipsos. Hactenus Hostiensis.

Aliam rationem addit Sanchez sup. disp. 42. n. 2. Nam, inquit, cum legitimitas proveniat ex Matrimonio, bonâ fide, inculpabiliter què contracto, in priori casu non delinquent parentes in ipso Matrimonii contractu; sed id bonâ fide, ac juxta Ecclesiæ Decreta celebrarunt. Et sic non mirum si filii legitimentur: in posteriori autem casu delinquent in ipsomet Matrimonii contractu, deficit què bona fides, ac invincibilis impedimenti ignorantia. Hæc ille.

Interim disp. 43. n. 4. contra Hostiensem, tanquam probabilis, docet, reverâ filios conceptos, antequam appareat impedimentum, licet ante approbationem nati sint, effici legitimos, ubi Matrimonium publicatum fuerit, ac Ecclesiæ auctoritate tanquam validum comprobatur, licet postea detegatur impedimentum.

Probat 1. ex cap. 2. de Clandest. despons. ubi habetur, operari approbationem clandestini Matrimonii, tanquam si à principio in conspectu Ecclesiæ fuisset contractum; sed in hoc casu filii essent legitimi, licet postea detecto impedimento Matrimonium separaretur, cap. Ex tenore, Qui filii sint legitimi: ergo quàmvis à principio clam contractum sit, approbatio Ecclesiæ operabitur, ut omnes filii antea geniti sint legitimi.

Et confirmatur; quia Ecclesiæ approbatio purgat omne vitium Matrimonii clandestini, sicut Matrimonium sequens purgat filiorum, qui ex fornicario coitu habiti sunt, turpitudinem, tollitur què scientiæ seu affectatæ ignorantie præsumptio, quod fuit motivum d. cap. fin. §. Si quis, de Clandest. despons. ut ibi expressè dicitur; ergo filii efficiuntur legitimi.

Probat 2. quia ante separationem Matrimonii, eo medio tempore, quo Matrimonium existimabatur bonâ fide legitimum, approbante illud Ecclesiâ, filii nati habebant jus legitimitatis acquisitum, & ritè ac

41. Probatio sententia Hostiensis ex Sanchez.

Oppositam sententiam docet Sanchez.

42. Prima ejus probatio.

Confirmatur.

43. Secunda probatio, et veritas ex diversis Reg. juris.

38. Probatur sententia Hostiensis.

Conceptus ante approbationem Ecclesiæ non habetur pro nato.

39. Alioquin sententia.

Rejicitur.

40. Objicitur.

Rejicitur ex Hostiensis.

recte Ecclesia eos tanquam legitimos approbat; ergo hæc legitimatio non tollitur per separationem Matrimonii supervenientem. Quia quod semel placuit amplius displicere non potest, Reg. 2. i. de Reg. juris in 6. Et factum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat, à quo non potuit inchoari, Reg. 73. eod. Tandemque probat: quia in pœnis benignior est interpretatio facienda, Reg. 49. eod.

Sed ad hanc probationem respondere possent Adversarii ex ipso Sanchio eod. lib. disp. 42. cum hæc lex emanarit favore animarum, non debet restringi, sed dilatar; cum per dilatationem evitentur animarum pericula, hominesque ab indebitè Matrimonii ineundis retrahantur; in quo casu lex pœnalis non odiosa & restringenda, sed favorabilis & dilatanda est.

Ac proinde, dicent illi, in hac pœna non est benignior interpretatio facienda, sed severior; ut sic homines magis retrahantur ab indebitè Matrimonii contrahendis, scientes, quod filii, geniti ex Matrimonio clandestino, etiam ab Ecclesia postmodum approbato, sint illegitimi; si fortè Matrimonium fuerit invalidum propter aliquod impedimentum ignoratum.

Et ita cap. penult. de Sent. excom. verbum, *Excommunicationis*, in dubio, de majori excommunicatione intelligitur, non de minori; cum tamen pœna minoris excommunicationis mitior sit, quàm majoris; eò quod (ut notat Canisius in d. Regulam) excommunicatio major magis salutem expediat ad continendos homines in officio Christiani hominis (nam & idcirco medicinalis dicitur) quod non est in excommunicatione minore. Hæc ille.

Atque pro hac sententia citatur Gloss. d. cap. *Quod nobis*. verb. *Fuerint*, dicens: *Post approbatum Matrimonium ab Ecclesia, servata solemnitate, quæ traditur sup. de Clandest. despons.* Cum inhibito: quia legitimi erunt, etiamsi postea Matrimonium separetur justa de causa: secus si ante approbationem generati fuerint de clandestino Matrimonio, ab Ecclesia non approbato; vel non servata formâ prædictâ contraxerunt: quia filii non excusantur, si contra Matrimonium aliquid postea probetur, ut in prædictâ Constitutione: Cum inhibito. Tales ergo filii, scilicet de Clandestino Matrimonio ante approbationem Ecclesiæ nati, post approbationem legitimi erunt, 32. q. 4. Dicat aliquis, & sup. eod. Tanta, arg. si postea contra Matrimonium aliquid non probetur: de quibus hoc intelligitur sup. de Clandest. despons. c. 2. cujus pars hæc est, & sup. eod. Tanta. Ergo, secundum hanc Gloss. si postea contra Matrimonium aliquid probetur, filii de clandestino Matrimonio ante approbationem Ecclesiæ nati, erunt illegitimi.

Quod probabilis credit cum Aliis, quos citat, Coninck disp. 27. n. 79. Primum, quod tales filios illegitimos esse, nec excipit eorum illorum textuum (puta d. cap. *Quod nobis*, de Clandest. despons. in quibus dicitur dat se Sanchez) cum tamen postea edictum fuerit.

Secundò, duo illa capita nullo modo impediunt de Matrimonio invalido, sive contractis, nec his, ratiõ publicationis, postea factæ, utrumque legium concedunt: sed tantum dicunt Matrimonium clandestinum esse validum, ac non habenda, quando de iis Ecclesiæ constituta nisi aliqua rationabilis causa præparetur, est, nisi subit impedimentum.

Neque ullo modo intendunt, in contrahentes, & postea publicantes, alio periculo officere, aut eximere à pœna, præterquam postea imponendis, alioquin tales non sunt jam per judicem puniri, quia cum postea publicant Matrimonium, nullum apparet impedimentum.

Neque verum est; tales præterquam seclasse ignorantiam, cum pœna, clam contrahere, timentes, ne aliam pœnam detegatur; quod tamen alii, non contrahunt, vel etiam postea, cum Matrimonium publicant, contingit legibus, nec tuis fortè personis, quæ id potest detegere, si tempore fuisset publicatum. Hæc tenet Coninck.

Ex quibus patet responso ad primam probationem Sanchez, & ejus contrarium, nem, scilicet, d. cap. 2. de Clandest. despons. non loquitur de Matrimonio invalido, de quo hic queritur; sed tantum dicit, Matrimonium clandestinum post publicationem esse validum, non solum apud Deum, sed etiam apud Ecclesiam, ac si à principio Ecclesiæ conspectu fuisset contractum de approbatio Ecclesiæ non purgavit vitium cujuscumque Matrimonii clandestini, sed Matrimonium validum, id est, facit, ut Matrimonium illud, si videtur apud Ecclesiam, apud quem contractum erat invalidum.

Ad secundam probationem Sanchez, pondet Coninck sup. in fine, neg. Aliter enim: Quia, inquit, Ecclesia approbavit Matrimonium, non intendit eos aliter legitimize; sed tantum declarat, illud Matrimonium, quantum ex allegatis & probatis potest cognosci, esse legitimum, per quod nihil ei concedit, sed suæ id naturæ restituit. Hæc ille. Porro natura sua est, ut validum legitime filios, invalidum illegitime.

Ostendendum proinde manet Sanchez, ubi jus Matrimonio illi invalido tribuit, præter naturam suam, effectum legitimat.

44.
Ad 3. respondetur.

45.
Verbum, *Excommunicationis*, intelligitur de excommunicatione majori.
Canisius.

tionis Aliud jus non affert, præter d. cap. Quod nobis, & d. c. 2. de Claudef. despons. ad quæ jam responsum est.

Et quidem in cap. 2. bene notanda est illa parentesis: *Nisi rationabilis causa præcedat*, quasi dicat; non fingi à principio contractum Matrimonium, quando rationabilis causa, id est, impedimentum aliquod repperit fuerit: ergo illo repperito, geniti ante approbationem Ecclesiæ non erunt legitimi.

Deinde; non plus tribuendum est Matrimonio putativo claudefino, quam valido, in conspectu Ecclesiæ celebrato; sed hoc non legitimitat prolem, quando parentes non poterant validè copulari Matrimonio, tempore conceptionis & natiuitatis, cap. *Tanta*, Qui filii sint legit. ibi: *Si autem vir, vivente uxore sua, aliam cognoverit, & ex ea prolem susceperit, licet post mortem uxoris eam duxerit, nihilominus spurius erit filius, ab hereditate repellendus*. Ergo claudefinum putativum non legitimitat prolem, ante approbationem genitum; quia eo tempore non poterant parentes validè contrahere ob impedimentum dirimens, ab ipsis ignoratum.

Denique; danti operam rei illicitæ, error nihil prodest, l. *Eum qui nocentem*, 18 ff. de Injuriis, §. 3. *Si injuria mihi fiat ab eo, cui sum ignotus, aut si quis putet me Lucium Titium esse, cum sim Caius Sejus, prævalet quod principale est, injuriam eum mihi facere velle: nam certus ego sum, licet ille putet me alium esse, quam sum: & ideo injuriarum habeo*. Sed contrahens claudefinè dat operam rei illicitæ; ergo error impedimenti præcedens, non prodest, ut filii, accedente approbatione Ecclesiæ, legitimentur.

Et confirmatur; quia eâ ratione spurii non legitimentur per subsequens Matrimonium verum, ut statim vidimus, quamvis parentes bonâ fide existimarent, se tunc temporis posse contrahere; cum enim dederint operam rei illicitæ, non juvantur errore: ergo similiter in nostro casu.

Respondet Sanchez sup. n. 5. ad primum: illam parentesis: *Nisi rationabilis causa præcedat*, jungendam esse illi verbo: *Approbanda*, & ita esse sensum, approbanda esse Matrimonia, nisi impedimentum tempore approbationis detectum, impediatur; at ubi tunc non apparuit impedimentum, approbatur absolute, ac si à principio in conspectu Ecclesiæ in initum esset. Hæc ille. Sed hoc est, quod queritur, inquirunt Adversarii, & à nobis negatur.

Ad secundum dicit Sanchez ibidem: Majorem esse veram, quando cætera sunt paria, secus non: at hic non sunt paria, quia Matrimonium verum, nullo modo poterat ante dispensationem contrahi inter parentes, cum essent conscii impedimenti: at id Ma-

trimonium putativum, cum parentes ignorarent impedimentum, poterat licitè, juxta eorum existimationem inter eos contrahi, & solum fuit culpa in modo contrahendi claudefinè, quod vitium purgatur per approbationem Ecclesiæ, quæ retrahitur ad tempus, in quo poterat legitime contrahi Matrimonium. Ita Sanchez.

Sed hic iterum petitur principium, inquirunt Adversarii; nam hoc est, quod queritur, an hoc vitium purgetur per approbationem Ecclesiæ respectu prolis, antea conceptæ & natæ, & à nobis negatur.

Ad ultimum respondet Sanchez sup. Majorem esse veram, dum non purgatur vitium illius erroris, quod hic purgatur per approbationem Ecclesiæ. Ad confirmationem, negat Consequentiam: dispar enim est ratio, nam licet Matrimonium claudefinum habeat vitium in modo contrahendi; opus tamen ipsum simpliciter est permissum, & tandem ab Ecclesia approbatur, vitio illo claudefinitatis purgato; at fornicatio semper & simpliciter est illicita. Hæc ille.

Sed Adversarii idem dicerent, quod prius dixerunt, scilicet, ante omnia probandum esse ex jure, approbationem Ecclesiæ purgare illud vitium, pro tempore antecedente approbationem, quod cum Sanchez non omnino efficaciter præter, manet sententiæ oppositæ sua probabilitas, & fortè tanta, quanta est probabilitas sententiæ Sanchii, aut sententiæ Hostiensis.

Sententiam Sanchii sequitur Aversa q. 7. sect. 3. §. *Rursus*, ibi: Sed melius potest ac debet intelligi de omnibus, etiam natis ante eam publicationem: quia hæc publicatio & Ecclesiæ approbatio, corrigit illud vitium claudefinitatis, & cum tunc constituat filios in facie Ecclesiæ legitimos, hæc legitimitatio non amplius tollitur per detectionem sequentem impedimenti, sed semper durabit favor concessus cap. *Ex tenore*, & extensus ad hunc etiam casum, cap. *Quod nobis*. Sed pœna hujus Matrimonii claudefini sistit in hoc, ut si detegitur impedimentum ante debitam publicationem & Ecclesiæ approbationem, careat illo legitimationis favore, ac filii interim suscepti, prorsus illegitimi censeantur. Hæc Aversa.

Sed nihil particulare affert, cui jam responsum non fuit; idè iterum dico, favorem concessum per illam approbationem, non esse legitimationem prolium præcedentium, sed tantum subsequentiæ, qui favor semper durabit, tamen postmodum detegatur aliquod impedimentum.

Nec obstat: quod proles præcedentes jam habeantur ab Ecclesia pro legitimis, quæ ante publicationem pro talibus non agnoscebantur.

52.
Resp. ad 3.

53.
Sententiam Sanchez sequitur Aversa.

Oppositam amplectitur Auctor.

54.
Solvitur objectione.

bantur; hoc enim non fit ex particulari favore, concesso per illam approbationem; sed ex natura validi Matrimonii, de quo jam constat apud Ecclesiam, cum antea esset ignotum; cum autem detegitur impedimentum, sicuti tunc cessat valor istius Matrimonii (qui nunquam fuit apud Deum) cessat, inquam, apud Ecclesiam, etiam per consequens cessat legitimatio prolium, quae fundatur in solo illo valore; destructo quippe principali, etiam destruitur accessorium quod in eo principali fundatur, & manente principali, manet accessorium, quod in eo principali fundatur: siquidem *Accessorium naturam sequi congruit principalis*, Reg. 42. de Reg. juris in 6.

Reg. 42. de Reg. juris in 6.

55. Quid sit principale, ex Canisio.

Principale vocamus (inquit Canisius in d. Reg.) quod in re praecipuum est, & quasi causa illius, quod accedit. Horum itaque ea in se connexio est, ut principali posito vel infirmato, itidem accessorium ponatur, vel infirmetur. Sic ille.

Fieri tamen posset in casu nostro, ut per speciale jus infirmaretur accessorium, non infirmato principali, & poneretur principale, non posito accessorio: v. g. si in poenam Matrimonii clandestini, etiam validi, filii illegitimarentur. An autem sic factum sit, de hoc disputatur. Haec est nostra sententia:

CONCLUSIO II.

Matrimonium clandestinum validum legitimat prolem, antea susceptam a parentibus, habilibus ad contrahendum inter se tempore conceptionis, aut natiuitatis prolis.

56. IN praecedenti Conclusionem diximus contra Aliquos, Matrimonium clandestinum validum legitimize proles, in ipso Matrimonio susceptas; hic quaeritur, an etiam legitimet proles ante Matrimonium susceptas, eo iure, quo eas legitimat Matrimonium contractum publice in facie Ecclesiae, cap. 6. Qui filii sunt legit. Tanta est vis Matrimonii, ut qui antea sunt geniti, post contractum Matrimonium legitimi habeantur.

Oppositum Conclus. Probatur I.

Equidem graves & non pauci Auctores, quos citat Sanchez sup. disp. 44. n. 1. existimant, Matrimonium clandestinum ea virtute non gaudere, sed in poenam delicti eo effectu privari. Et probant I. exemplo Matrimonii clandestini invalidi, quod privatur eo effectu, ut patet ex dictis Conclus. praeced. in odium vitii clandestinitatis.

57. Probant. 2. ex Authent. Quibus modis naturales efficiant. legit. cap. 4. §. 1. ibi:

Quantum vero &c. ubi requiritur ad legitimam per subsequens Matrimonium illud contrahi cum dotalibus instrumentis praesentibus Episcopo & tribus aut quatuor Clericis: ergo Matrimonium clandestinum cum illi haec desint, non efficit legitimam prolem.

Probant 3. ex cap. Ex tenore, Quae sint legit. ubi, ut vidimus Conclus. praecedenti, ad filiorum legitimatorem praeratur textus, ut Matrimonium in facie Ecclesiae contractum sit: ergo eo privilegio gaudet Matrimonium clandestinum, quod in sumpto a contrario sensu.

Sed miror profecto (inquit Sanchez in n. 2.) tot tam gravesque Auctores, veritas innitentes fundamentis, hoc admittere. Quare ab illis omnino recedendum est. Nam (ut dicitur l. 1. §. Sed magis, l. 2. de veteri iure enucleando) non est ratio sine Auctorum, quod magis iniquum est, iudicari debet. Item qui per transennam, illam loquens, nochius de Praesumpt. lib. 1. c. 1. n. 39. non dicitur communis opinio, quae plures DD. eam asserentes habet, nisi disputatione praemissa, sed per se habet (ut aiunt) per transennam, illam loquens.

Quare optime Navarr. Sum. in c. 7. n. 289. Non videtur una opinio appellanda communis, ad effectum praesentis auctoritatis, eo solo, quod plures eam sequantur, tanquam oves alicuius, alias, quae praecedunt, sine iudicio sequentes, velut oves, quae unam volentem alicuius sequuntur, secundum Decium. Communio enim non est ad hoc existimanda illam, quam lex vel septem Auctores classici, rem ex professo tractantes assererent, quam probatam quinquaginta sola fere auctoritate priorum ductis: opinio enim communis non est in mero opinantium, sed ex pondere auctoritatis fit.

Quibus adde Joan. Lupum in l. 1. §. 1. de stras, de Donat. inter virum & uxorem, per Notab. 3. §. 20. n. 12. dicentem, non esse credendum Doctoribus, quorumcumque doctrinam polleant, dum careant habitudine. Hucusque Sanchez.

Ad quid ergo replent aliqui libros suos a summo usque deorsum citationibus veterum Auctorum, qui hanc vel illam sententiam docent? Fundamentis pontis claudere implenda est, quam Auctores, qui tanquam oves alicuius, quae praecedunt, sine iudicio sequuntur.

Igitur attentis fundamentis, & non multitudinem Auctorum, dico cum Sanchez sup. Matrimonium validum clandestinum legitime efficere prolem, antea habitam, in eisdem casibus omnino, in quibus efficeret si publice in Ecclesiae facie in iurum esset.

B O N O S C
Sacramentum
paris
D O M